θέλαμε δὲ θέλαμε βουτήσαμε καὶ βουτοῦμ' ἀκόμη. "Ετσι μονάχα εἶν' ἐλπίδα τὰ ὅσα λαχταροῦμε νὰ περάσουν ἀπ' τὸν κύκλο τῶν ὀνείρων στὸν κύκλο τῶν πραγμάτων.

Ι. Γ. ΣΤΑΜΝΟΠΟΥΛΟΣ.

ΒΙΩΝΟΣ ΤΟΥ ΣΜΥΡΝΑΙΟΥ

ΕΙΔΥΛΛΙΟ Δ.

Τὸν Ἔρωτα τὸν ἄγριον οἱ Μοῦσες ὅεν φοβοῦνται,
Κι' ἀπὸ καρδιᾶς τὸν ἀγαποῦν, τὸν παίρνουν κα-
[τεπόδι,
Κι' ἂν μὲ ψυχὴ ἀνερώτευτη κανέναις ἀκλουθάει,
Κρυφὰ ἀπὸ ἐκεῖνον φεύγουνε, δὲ θέλουν νὰ τὸν
[μάθουν
Μὰ ἂν μὲ μυαλὰ ἀπὸ τὸν Ἔρωτα κανέναις σαλεμένα
Ψέλνει γλυκά, ὅλες μαζὶ τρέχουν σ' αὐτὸν μ' ἀ-
[πουῦδα.
Μάρτυρας εἶμαι πῶς αὐτὸς ὁ λόγος γιὰ ὅλους ἦταν
Ἀληθινός γιατὶ ἂν θνητὸ φέλνω ἄλλον ἢ κανένα
Ἀθάνατον, ἡ γλῶσσά μου μπερδεύεται, κι' ὡς
[πρῶτα
Δὲ Τραγουῦάει μ' ἂν τίποτε γιὰ τὴν Ἀγάπη ψέλνω
Ἢ τὸ Λυκίδα, τότες
Λαρυῦμνο ἀπ' τὸ στόμα μου χύνεται τὸ τραγοῦδι.

ΗΛΙΑΣ Π ΒΟΥΤΙΕΡΙΔΗΣ

ΘΕΑΤΡΙΚΕΣ ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ

Ο „ΤΡΙΤΟΣ"

Ἡ ὑπηρέτρια Ἄννα, λέει, ὁ συγγραφεὺς πῶς εἶνε τρελλή. Μὰ 'γὼ ποὺ εἶδα τὸ δρᾶμα παιζόμενον στὴ Νέα Σκηνή, κατάλαβα πῶς ἀπ' ὅλους τοὺς ἄλλους πιὸ γνωστικὴ εἶτανε αὐτή ἡ Τρελλή.

Καὶ πῶς : ὅὲν εἶνε πιὸ τρελλὴ τάχατι ἡ κυρία ! ποὺ ἄφησε τὴ τρελλὴ ὑπερέτρια νὰ τῆς ἁρπάξῃ τὸ μυστικό ; καὶ νὰ μαρτυρήσῃ χωρὶς νὰ θέλῃ εἰς τὴ θεὰ τοῦ ἐρωμένου της τὸ μυστικό ;

Καὶ δὲν εἶνε πιὸ κουτὸς ὁ σύζυγος ποὺ κάθεται τόσην ὥρα νὰ συζητῇ περὶ καθηκόντων καὶ λύσεων, καὶ λέει χωρὶς ἀκόμα νὰ τὸ ξέρῃ, ὅτι ἡ γυναῖκα του ἔπρεπε νὰ τιμωρήσῃ μὲ τὸν ἐρωμένο της καὶ ὄχι μ' αὐτόν ;

Ἐπὶ τέλους τὸ δίκιο ὅὲν τὸν πνίγει ; πρὶν αὐτοκτονήσῃ, τοὐλάχιστον δὲν θέλει νὰ τῆς πῇ ἕνα λόγο, ἕνα παράπονο ;

Κι' ὁ τελευταῖος τῶν ἀνθρώπων ἔχει ν' ἀφήσῃ μιὰ παραγγελιά. Ἀλλὰ ξέχασα: τὴν φιλάει μὲ τρόπο ποὺ νὰ δώσῃ εἰς τοὺς θεατὰς νὰ ἐννοήσουν ὅτι αὐτὸ συμβαίνει γιὰ τελευταία φορά. ἀλλὰ πότε γίνεται τοῦτο ; προτοῦ ἀκόμα μάθῃ, ἴσῃ, καὶ βεβαιωθῇ, ἔχει πάρει τὴν ἀπόφασί του μ' ἕνα μόνο λόγο τῆς τρελλῆς ὑπερέτρισας, «ὅτι ὁ κύριος Κρίτων ἄφησε τὰ πάντα του».

Ἡ ὑπόθεσις κοινή, κοινοτάτη, καὶ πιὸ κοινὴ ἡ διεξαγωγή αὐτῆς. Καὶ λίγο ἀπίθανος. Κάθε ἄλλος θάκανε μερικὰς δοκιμές· λόγου χάριν θὰ ἐπιχειροῦσε νὰ τὴν γιατρέψῃ, θὰ εἴτανε καὶ μηχανική καὶ πιὸ πρακτική ! Καὶ ὕστερα ἀπὸ ἕξι μῆνες κοὶ αὐτὴ θὰ εἶτανε γιατρεμένη, αὐτὸς ἥσυχος καὶ μεῖς πιὸ ἥσυχοι. Ἂν ἐβεβαιώνετο ὅτι μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἡ τιμή του δὲν εἶχε τίποτε νὰ φοβηθῇ ὅπως καὶ τὸ δρᾶμα τὸ θέλει

Ἄλλως τε ἠδύνατο νὰ εἶνε ἡ γυναῖκα κατ' ἀντίθεσι μὲ τὸν ἄνδρα φύση κακή, καὶ τότε πάλιν ὅὲν θὰ δικαιολογεῖτο ἡ θυσία ! Γιατί ὅπως ἔχουν τὰ πράγματα, ἀφ'οὗ ἦτο ἡ γυναῖκα εὐγενὴς φύση, ἠδύνατο νὰ σωθῇ καὶ αὐτὴ καὶ ἐκεῖνος καὶ ὁ ἄλλος. χωρὶς νὰ γεννῇ ζήτημα καὶ δράμα. Ἂν δὲ πάλιν ἐβεβαιώνετο ὅτι τὸ πρᾶγμα εἶχε γεῖνει τότε εἰμπορούσι νὰ τὴν πετάξῃ ἔξω, χωρὶς τὸ χιόνι μὲ τὸν ἥλιο νὰ ἔχῃ σχέση μὲ τὰ ἠθικὰ κοινωνικὰ καὶ ψυχολογικὰ θέματα....

Ὅπως διεξάγεται τὸ δρᾶμα αὐτὸ καθεαυτὸ φέρει τὴν σφαγίδα τῆς ψευτιᾶς. Δὲν γίνεται ποτὲ ἕνας τόσον ἥσυχος... ἥσεμος ἀνθρωπάκος εὐτυχὴς σύζυγος καὶ ἀνύποπτος οἰκογενειάρχης νὰ μετεβληθῇ ἀπὸ μία στιγμὴ ἔτσι μ' ἕνα λόγο τῆς ὑπερετρίας καὶ νὰ πάρῃ ἀπόφασι νὰ σκοτωθῇ χωρὶς νὰ παλαίσῃ χωρὶς νὰ συντρέξουν ἄλλα γεγονότα σκοπὸν ἔχοντα νὰ προδιαθίσουν τὸ πρᾶγμα καὶ νὰ παρασκευάσουν τὴ λύση. Ἔπρεπε τοὐλάχιστον νὰ παρατεθῇ ἀκόμα μιὰ πράξις μεταξὺ τῆς πρώτης καὶ τῆς δευτέρας.

Οὐδεμία πωποτοτυπία, οὔτε στὴ πλοκή, οὔτε στὴν ὑπόθεση, οὔτε στοὺς χαρακτῆρες, οὔτε στὰς ἰδέας

Βάλλεν-Σταΐν

Η ΓΛΩΣΣΑ ΜΑΣ ΚΑΙ ΤΑ ΚΕΡΔΗ ΠΟΥ ΘΑΧΟΥΜΕ

(Ἀπὸ τὴ μελέτη τοῦ κ. Χαρ. Ἀνδρεάδη : «Ἡ γλῶσσά μας κτλ..»

(Συνέχεια ἀπὸ τὸ 34 φύλλο).

Μὰ τί μπορεῖ νὰ σοῦ κάνῃ τὸ δημοτικὸ σχολεῖο, πῶς μπορεῖ νὰ ἐργασθῇ καὶ πῶς μποροῦν τὰ παιδιὰ τοῦ λαοῦ νὰ μάθουνε γράμματα, ἀφοῦ τ' ἀποδείξαμε ἴσα μὲ τώρα πολλὲς φορὲς καὶ εἶνε περιττὸ νὰ τὸ ξαναειποῦμε, πῶς σὲ τέσσερα, πέντε χρόνια δὲ μποροῦν μήτε τὴ γλῶσσα νὰ μάθουνε ἀβέβαια, ἂν ἤτανε καὶ σ' ἐμᾶς ὅπως εἶνε στὴν Εὐρώπη, κι' ἃ γράφαμε ὅπως μιλᾶμε, τὰ παιδιά μας θὰ κάνανε μόνο εἴκοσι ἢ τριάντα μέρες τὸ πολὺ γιὰ νὰ μάθουν ἀνάγνωσι, κι ἄμα μαθαίνανε τὴν ἀνάγνωσι, δὲ θὰ εἴχαν πιὰ νὰ κουρασταῦν ὅπως σήμερα αἰώνια μὲ τὴ γλῶσσα Δίχως γλῶσσα πάλι τί μπορεῖ νὰ μάθῃ κανένας, ἀφοῦ ὅ,τι μαθαίνει ὁ ἄνθρωπος τὰ μαθαίνει μὲ τὴ γλῶσσα;

Ἡ ζημία μας τώρα πιστεύω πῶς φαίνεται καθαρὴ καὶ ξάστερή. Ἂν εἴχαμε στὰ σχολειά μας τὴ γλῶσσα ποὺ μιλᾶμε ὅ,τι γίνεται σήμερα στὴν Εὐρώπη θὰ γινότανε καὶ σ' ἐμᾶς, καὶ ἡ Ἑλλάδα ποὺ ἔχει σήμερα ἐμπόριο 153 ἑκατομμ. φράγκα χρυσᾶ, (δηλαδὴ τίποτις κοντὰ στ' ἄλλα τὰ ἔθνη) μποροῦσε νἄχῃ, κατὰ τὸν τόπο ποὺ ἔχει, 10 δισεκατομμύρια φράγκα ἐμπόριο. Κ' ἐπειδὶς οἱ Ἕλληνες πούνε στὸ ἐξωτερικὸ εἶνε δύο φορὲς παραπάνω, γάνουνε κι ἐκεῖνοι ἄλλα 20 δισεκατομμύρια, ὥστε τὸ δικό μας τὸ ἔθνος χάνει τὸ ὅλο 30 δισεκατομμ. χρυσᾶ φράγκα ἐμπόριο ποὺ μποροῦσε νὰ κάνῃ κάθε χρόνο. Καὶ τὸ χάνει αὐτὸ τὸ ἐμπόριο, καὶ δὲ βγάζει στὸ ἐξωτερικὸ τίποτις τὸ δικό μας τὸ ἔθνος, γιατὶ δὲν ἔχει τίποτις νὰ βγάζῃ παρὰ τιποτένια πράγματα, καὶ δὲ φέρνει πάλι ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸ παρὰ τιποτένια πράματα, γιατὶ δὲν ἔχει λεφτὰ νὰ τ' ἀγοράσῃ. Ἀπ' αὐτὰ τὰ 30 δισεκατομμύρια τὰ μισα βέβαια πάντα εἶνε καθαρὴ ζημία.

Ἐμεῖς ἀναφέραμε ἰδιαίτερα μόνο γιὰ τοὺς ζευγάδες, μὰ ὅ,τι εἴπαμε γι' αὐτοὺς τὸ ἴδιο κάνει καὶ γιὰ τοὺς ἄλλους ποὺ ἔχουνε μιὰ τέχνη στὸ χέρι τους. Ὁ Ξενοφῶντας πολὺ σωστὰ λέγει πῶς ὅταν πηγαίνουνε μπροστὰ οἱ δουλειὲς τῶν ζευγάδων κοντὰ σ' αὐτοὺς πάνε καλὰ κ' οἱ ἄλλοι τεχνῖτες. Μὰ σὰ δὲν ὀργώνεται ἡ γῆς τὰ φέρνουνε σκοῦρα κι οἱ ἄλλοι τεχνῖτες, κ' οἱ στερειανοὶ κ' οἱ θαλασσινοί. (Ξενοφῶντος Οἰκονομ. Ε'. 17.)

Τώρα 15 δισεκατομμύρια ζημία ποὺ ἔχουμε τὸ χρόνο ἀπ' τὴν καθαρεύουσα μπορεῖ σὲ μερικοὺς νὰ φαίνεται πῶς εἶνε περισσότερα ἀπ' τὴν ἀληθινὴ ζημία ποὺ μᾶς γίνεται, Δὲν εἶνε καθόλου περισσότερη, μὰ ἐμεῖς ἂς λογαριάσουμε τὴ ζημία τοῦ κάθενὸς μὲ τρόπο ποὺ κανένας νὰ μὴ μπορέσῃ νὰ πῇ πῶς δὲν εἶνε τόση ἡ ζημία μας.

Στὴ Γερμανία συχνὰ μπορεῖ νὰ ἰδῇ ὁ ἄνθρωπος καμμιὰ μητέρα νὰ κάθεται μὲ τὰ παιδιά της τὴν ὥρα ποὺ δὲν ἔχει δουλειὰ καὶ νὰ διαβάζῃ αὐτὴ φωναχτὰ, καὶ ν' ἀκοῦν τὰ παιδιά της κι' ὁ ἄντρας της μὲ σιωπὴ καὶ μὲ προσοχὴ σὰν νὰ βρισκόντανε στὴν Ἐκκλησιά, ὅπως μαρτυράει ὁ κ. Ἀραβαντινός (Ἑστία ἔτος 1887 σ. 26.) Μὰ σ' ἐμᾶς τέτοιο πρᾶμα δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ. Σ' ἐμᾶς, ὅπως τὸ μαρτυράνε ὁ κ. Καζάζης κι' ὁ μακαρίτης Σ. Ρώμας, μόνο στοὺς καφενέδες καὶ στὰ καπηλειὰ περνᾶνε τὸν καιρό τους οἱ ἀνθρῶποι με τὰ χαρτιὰ καὶ μὲ τὸ τάβλι. (Παρνασσὸς τόμ. Δ'. σ. 274.)

κολο αὐτὸ τὸ ξομολογιέμαι. Πρέπει νὰ διαβάσῃ κανένας τὰ περισσότερα ποιήματα τοῦ Μορεὰς ἀπὸ τὸν «Περιπαθῆ προσκυνητὴ» τὴν «Ἐριφύλη» τὰς «Sylves» τὴν «Οἰνώνη καὶ μερικὰ ἀπὸ τὶς «Cantilenes» γιὰ νὰ δεῖ πόσο τὸν ἐμιμήθηκε ὁ κ. Βασιλικὸς καὶ πόσους στίχους του ἔχει τεχνικὰ μέσα στὰ ποιήματά του. Θὰ τοὺς βρεῖ αὐτοὺς ἀπὸ τοὺς κισσοὺς καὶ τὰ ἄνηθα καὶ τὰ χλωμὰ βράδια καὶ τὴ ἀσφοδέλια καὶ τὸν τραγουῦδη Πάνα κι' ὅλους τοὺς τίτυρους καὶ Σάτυρους ὡς τὸ τετράστιχο στὸ τραγοῦδι τοῦ Αἴνου, ποὺ λέει:

Ἐκεῖ στοῦ Λάτμου τὴν ἐρμιὰν
Ὅπου ὁ χλωμὸς λωτὸς πεθαίνει
Κάποιο χαμένον ὄνειρο
Ζητάει ἡ σελήνη ἐρωτεμένη

καὶ ποὺ θυμίζει πιὸ πολὺ ἐδῶ παρὰ στάλλα ποιήματά του τὸ τραγοῦδι τοῦ Μορεὰς «Astre brillant», πρὸ πάντων ἀπὸ τὸ στίχο Phebé. . . . . .

Ce rocher du Latmos où tu fus amoureuse. Καὶ εἶνε ἀκόμη στὸ ἴδιο «Τραγοῦδι τοῦ Αἴνου τὰ δύο πρῶτα τετράστιχα:

Κάτι πεθαίνει μέσα μου κτλ. μιὰ κατὰ λέξη μετάφραση δύο τετράστιχων τοῦ Βερλαίν.

Ὁ Μορεὰς ἔχει νὰ κάμει πολὺ στὰ ποιήματα τοῦ κ. Βασιλικοῦ πρὸ πάντων γιὰ τὶς εἰκόνες, τὴν παράθεση τῶν ἐπιθέτων καὶ τῶν οὐσιαστικῶν ἀπὸ τὸ φυτικὸ βασίλειο, τὴ θρηνητικὴ φράσι, τὴν ὡραιότατη ἀνάμιξη τῶν μυθολογικῶν συμβόλων, εἶνε βέβαια καὶ τὸ εἶδος τῆς ποίησης ποὺ φέρνει σὲ πολλὲς μερὲς ἄθελα τὴν ὁμοιότητα αὐτή, μὰ δείχνεται καὶ πολὺ φανερὰ πόσον ὁ κ. Βασιλικὸς εἶχε μπροστά του τὸν κ. Μορεάς. ὅταν ἔγραφε τὰ «Τραγοῦδια τῆς Ἐρημιᾶς» καὶ μερικὰ ἀπὸ τὰ «Ἐλεγεῖα καὶ τὰ Βιβύλλια».

Καὶ τὸ δεύτερον αὐτὸ βιβλίο τοῦ κ. Βασιλικοῦ μαζὶ μὲ τ' ἄλλα ποιήματά του, ποὺ εἶναι δημοσιευμένα στὰ περιοδικά. «Ἡ Τέχνη», «τὸ Περιοδικόν μας» καὶ «ὁ Διόνυσος.» μ' ὅσον κι' ἂν μᾶς γεννοῦν κάποτε ἀπὸ τὸ μυστικὸ τρομο, ποὺ κλειοῦνε μέσα τους, μίαν ἀναπριχίλα, ποὺ νειώθουμε ἅμα διαβάζουμε τὰ ποιήματα τοῦ Μαιτερλιγκ, μᾶς φέρνουν ἀρκετὰ πτὸ νοῦ τὸ Μορεάς. τὸ Βερδλαίν καὶ τὸ Ρενιέ.

Στίχους καθαυτὸ ἀντιγραμένους δὲ θὰ βρεῖ κανένας παρὰ μερικοὺς ἐδῶ κ' ἐκεῖ. Θὰ βρεῖ ὅμως εἰκόνες, ἰδέες, παρομοίωσες παρμένες ἀπὸ τοὺς τρεῖς αὐτοὺς Γ'ἄλλους ποιητές, καὶ πρὸ πάντων τὴν ψυχή τους. Μὰ ἡ ψυχὴ δὲν εἶνε καὶ ἡ ἰδιατοῦ κ. Βασιλικοῦ γι'αὐτὸ ἡ μεγαλείτερη ἐντύπωση, που μᾶς κάνουν τὰ ποιήματά του, εἶνε ἡ ἐντύπωση τοῦ ψευτικου.

Ἐκεῖνοι «οἱ ἀρωστημένοι ἥλιοι» καὶ τ' ἄλλα τρομαχτικὰ ξεφωνήματα μᾶς δείχνουν, ὅτι ὁ ποιητὴς δὲ λέει καθαρὰ ὅ,τι αἰσθάνεται καὶ κλεῖ μέσα του.

Καὶ εἶνε πολὺ λυπηρὸ αὐτό, γιατὶ οἱ πρῶτοι στίχοι τοῦ κ. Βασιλικοῦ μ' ὅλη τὴ μετολίβδηση στὴν εὐμορφιά τους τοῦ Μορεάς, μᾶς ἔκαναν νὰ πιστέψουμε, πῶς. βρίσκοντας τὸν ἀληθινό του δρόμο ἀργότερα, θὰ μᾶς ἔμενεν ἕνας σωστὸς Ἕλληνας ποιητής. Μὰ παρασύρθηκε κ' αὐτὸς στὸν δρόμο του κ' ἔτσι ἔγινε ποιητὴς Γαλλογερμανοέλληνας.

***

Εἶνε τόπος ἐδῶ νὰ πῶ διὰ λόγια καὶ γιὰ τὸν κ. Η. Ζητουνιάτη, ποὺ τὸ μοναδικὸ βιβλίο του «Ἀστέριαν» ἔχει μέσα τραγοῦδια παράδοξα καὶ ἀποκαλυπτικά, μὰ καὶ δείχνουν πῶς καὶ γι' αὐτὰ χρειάστηκε ξένο γέρι γιὰ νὰ γραφοῦν. Τὴν ἀξία τῶν τραγουδιῶν δὲ θὰ τὴν ἐξετάσω καθόλου, μονάχα θὰ πῶ πῶς κι' αὐτὸς θέλησε νὰ γράψῃ ἀρχαίας ἐμπνευσης στίχους, μὰ τὴν ἐμπνευσή του στὰ πιότερα τῆ δανειστήκαν ἀπὸ τοὺς ξένους, κ' ἔτσι ὅταν διαβάζει κανένας τὴ «Δανάη» θυμᾶται ἀρκετὰ τὴν Ἐριφύλη τοῦ Μορεάς. ὅπως θυμᾶται τὸν ἴδιο ποιητὴ καὶ σ' ἄλλους στίχους του, καὶ τὸν Ἐρενιᾶ σὲ κάμποσα τοννέτα του, καθὼς στὸ «Αἴνο» στὸ «Ἠχὼ καὶ Νέρκισσος» καὶ σ' ἄλλα, ποὺνε περιττὸ νὰ τ' ἀναφέρω.

Ὁ κ. Ζητουνιάτης ἔγραψε καὶ «Ποίες Ἀσκραϊκές» θέλοντας νὰ δείξει πῶς ξέρει τὸν Ἡσίοδο, γιατὶ καὶ ὁ Ἡσίοδος ἔχει γράψει «Ποίες» καὶ τὸ πρῶτο τετράστιχο στὸν «Πανάρχαιο Τραγουδιστή» εἶνε μιὰ ἔμμετρη μετάφραση μερικῶν γραμμῶν τῆς βιογραφίας τοῦ Ἡσίοδο-

Μὰ δὲν εἶνε τὸ ἴδιο βέβαια νὰ κάτσῃ κανεὶς στὸ σπῆτί του καὶ νὰ διαβάσῃ ὁ ἴδιος ἢ ν' ἀκούσῃ κανέναν ἄλλονε νὰ διαβάζῃ ἕνα βιβλίο ποῦ μπορεῖ νὰ τὸν ὠφελήσῃ καὶ νὰ κάτσῃ στὸν καφενὲ καὶ στὸ καπηλειὸ καὶ νὰ παίζῃ χαρτιά. Γιατί ὁ καφετζῆς κι ὁ κάπελας τέτοιους ἀνθρώπους περιμένουν γιὰ νὰ κερδίσουνε κι' αὐτοὶ κάτι τίς καὶ νὰ ζήσουν. Ὥστε ξοδεύουνται ὅσοι περνᾶνε τὸν καιρό τους στοὺς καφενέδες καὶ στὰ καπηλειά, καὶ ξοδεύουν μὲ τὸ παραπάνω. Μὰ τὰ ἔξοδα αὐτὰ τίποτις ἄλλο δὲν εἶνε παρὰ καθαρὴ ζημία.

Ἄ μαθαίνανε πάλι σ' ἐμᾶς οἱ ἀνθρῶποι τὴ γλῶσσά τους καὶ ξέρανε γράμματα καὶ μὲ γράμματα δουλεύανε τὴν τέχνη τους, θὰ κερδίζανε πολλὲς φορὲς περισσότερα ὅπως κερδίζουν σ' ἄλλα μέρη οἱ ἀνθρῶποι.

Τώρα τὴ ζημία ποῦ παθαίνει ὁ καθένας ἀπὸ μᾶς σ' ὅλον τὸν καιρὸ ποῦ μπορεῖ νὰ δουλέψῃ, δηλ. σὲ 33 χρόνια ἀπ' τὸ ἕνα μέρος ποῦ κάνει ἄδικα ἔξοδα κι ἀπ' τ' ἄλλο ποῦ γάνει ἀπ' τὴν τέχνη του κι' ἀπ' τὰ κέρδη ποῦ θἄχε ἄ μάθαινε γράμματα στὸ σκολειὸ κι ὄχι ἀνοησίες, ἂς τὴ λογαριάσουμε 10,000 φράγκα. Τὸ ἔθνος μας ἔχει πληθυσμὸ 7,500,000 ψυχές, κι' ἐκεῖνοι ποῦ μποροῦν νὰ δουλέψουν εἶνε βέβαια 4,500,000 ὥστε σὲ 33 χρόνια χάνουμε ὅλοι μαζὶ 45 δισεκατομμύρια, καὶ τὸν κάθε χρόνο παραπάνω ἀπὸ 1,360 ἑκατομμύρια φράγκα.

Αὐτὴ ἡ ζημία, ὅπως τὴ λογαριάσαμε εἶνε ἡ πιὸ λίγη, γιατί ὁ καθένας μας δὲ χάνει μόνον 10,000 φράγκα σ' ὅλο τὸν καιρὸ ποῦ μπορεῖ νὰ δουλέψῃ παρὰ χάνει πολὺ περισσότερα, κι αὐτὲς ἀκόμη οἱ γυναῖκες ποῦ μποροῦσαν νὰ κάνουνε μεταξύ, ὅπως κάνουνε ἄλλοῦ, καθὼς τὸ μαρτυράει ὁ κ. Μητσόπουλος, ('Ακρόπολι 24 τοῦ Φλεβάρη 1902) καὶ νὰ κερδίσουνε πολὺ περισσότερα κι' ἀπὸ 10,000 φράγκα.

Ἕνας πάλι δημοσιογράφος ποῦ ἔχει καὶ διευθύνει φημερίδα, ὄχι σ' ὅλο τὸν καιρὸ ποῦ μπορεῖ νὰ δουλέψῃ παρὰ τὸν κάθε χρόνο μπορεῖ νὰ χάσῃ 50 καὶ 100 χιλιάδες φράγκα, ἅμα δὲν βγάζῃ φημερίδα τῆς προκοπῆς. Γιατὶ σήμερις ἂν ξοδεύῃ 5,000 φύλλα, ἅμα θὰ γράψουμε ὅπως μιλᾶμε, κι' ὁ λαὸς θὰ καταλαβαίνῃ πιὰ τότες ἐκεῖνα ποῦ διαβάζει, θὰ πουλήσῃ 50 κι 100 χιλιάδες φύλλα. Καὶ στὶς ρεκλάμες πάλι, ἂν πληρώνεται τώρα τιποτένια πράματα, τότες θὰ πληρωθῇ καὶ θὰ καλοπληρωθῇ κι ὅλας, γιατὶ δὲν εἶνε τὸ ἴδιο πρᾶμα νὰ περάσῃ ἕνας ἔμπορος τὴ ρεκλάμα του σὲ μιὰ φημερίδα ποῦ τὴ διαβάζουνε 5,000 ἀνθρῶποι, καὶ σὲ μιὰν ἄλλη ποῦ τὴν διαβάζουνε 50 κι 100 χιλιάδες. Τότες θὰ πλερώσῃ ὁ ἔμπορος παραπάνω, γιατὶ κι ὁ ἴδιος θὰ ὠφεληθῇ παραπάνω, κι ὁ δημοσιογράφος κι αὐτὸς θὰ κάνῃ τὴν τύχη του. Γι' αὐτὸ μᾶς κακοφαίνεται, ὅταν μᾶς πολεμοῦν καὶ δημοσιογράφοι, καὶ μάλιστα δημοσιογράφοι τῆς 'Αθήνας. Οἱ Πολίτες ἂς κάνουν ὅ,τι θέλουν. Μ' ἐκείνους δὲ θυμιώνουμε.

Τὴν ἴδια ζημία ἀπάνου κάτω παθαίνει κ' ἕνας καλαμαρᾶς τῆς προκοπῆς, ποῦ θὰ μπορέσῃ ὕστερα μὲ τὴ γλῶσσα τοῦ λαοῦ νὰ ὠφεληθῇ καὶ νὰ ὠφεληθῇ κι αὐτὸς καὶ νὰ καλοζήσῃ καὶ πολλὲς φορὲς νὰ πλουτύνῃ κι ὅλας, ὅπως γίνεται στὴν Εὐρώπης κι ὅπως τὸ μαρτυράει ὁ κ. Βικέλας. (Παρνασσὸ ΙΑ'. τόμ. Δ'. σ. 131).

10,000 φράγκα ζημία καὶ παρὰπάνω ἀκόμα μποροῦμε νὰ ποῦμε πῶς κ' οἱ τσομπάνηδες ἔχουνε τώρα, γιατὶ κι' αὐτοὶ δὲ θὰ εἶνε πιὰ ὅπως εἶνε τώρα, καὶ θὰ κερδίσουν ὅπως κερδίζουνε σήμερα οἱ τζοπάνηδες στὴν 'Ολβετία λ. χ., ὅπου μόνο ἀπ' τὸ τυρὶ κι ἀπ' τὸ γάλα τραβᾶνε ἀπ' τὸ ἐξωτερικὸ 70 ἑκατομμύρια φράγκα, ὅπως τὸ μαρτυράει ὁ κ. Μητσόπουλος ('Ακρόπολη 19 τοῦ Φλεβάρη 1002.)

Ὥστε ἡ ζημία μας τὸν κάθε χρόνο εἶνε ἀπὸ 1,360,000,000 φράγκα ἴσα μὲ 15 δισεκατομμύρια.

(ἀκολουθεῖ)

ΑΕΡΟΛΙΘΟΙ

6

Τὸ φῶς τῆς λάμπας μου μὲ ἀφῶτιζε διαβάζοντα εἰς ἕνα ὑψηλὸν δῶμα. Βιβλίον, ποῦ φέρνεις ρυτίδας καὶ παράδοξα αἰσθήματα, ἡ ἀντίδραπῆς σου ἔκαμε καὶ ἀπεναντίμου—ὄχι ἐμοῦ δηλοδὴ—ἀπεκάλυψε τὸ ραδινόν της σῶμα μιᾶ γυνή. Δὲν ἐδίτασε πρὸ τοῦ ρικνοῦ μου μετώπου νὰ φανῇ ὑπέροχος μὲ πρωτεταμένον σφρίγος ζωῆς ἡ λεβεντιά. Μοῦ ἐνεπιστεύθη κάτι, συμπαθήσασα πρὸς τὴν ἀντίθεσιν, καὶ μὲ ἔβλεπε οἰκείως πλέον.

Εἰς ἕνα σιδηρόδρομον ἐπανεῖδον, χαθεῖσαν ἀπὸ τὴν συνοικίαν μου, τὴν ραδινὴν κόρην. Ἔβρεγε μακρὰν πρὸς τὰς διασκεδάσεις τοῦ βίου. πρὸς τὸ ξεφάντωμα τῆς νεότητος. Κοντά της ἕνας νέος ἐξ ἴσου ὡραῖος καὶ ὑψηλὸς τῆς ἔδιδε τὸ χέρι. Ὦ σύμπλεγμα τοῦ κορυφώματος τῆς δημιουργικῆς φύσεως. Ἡ ἐμορφιὰ μὲ τὴν ἐμμορφιὰ ἐπήγαιναν νὰ χαροῦν τὴν νεότητα! Εἰς ἐμὲ δὲν ἐστράφη ἡ κόρη, οὔτε ἐγὼ πρὸς τὸν ἑαυτόν μου, παρὰ ὅταν ἐχάθησαν. Τότε εἶδα ὅτι μιὰ μελῳδία ἔβγαινε ἀπὸ τὴν ψυχήν τοῦ ρικνοῦ ἐγώ. Διὰ τὸ τόσον ἔξοχον ταίριασμα τῶν νέων, διὰ τὴν ὡραιότητά της ζωῆς! Ποῦ εὑρῆκα τὴν χαρὰν ἐκείνην; Πῶς δὲν ἐθλίβην διὰ τὴν ἀντίθεσιν ἐμοῦ καὶ αὐτῶν, δὲν ἐζηλοτύπησα τὸν νέον, δὲν ἔβγαλα ἕνα παράπονον διὰ τὴν γυναῖκα ποῦ δὲν μ' ἐκοίταξε, ἐνῷ μοῦ εἶχε δώσει κάποιο δικαίωμα νὰ τὴν κοιτῶ;

Καὶ ἄρχισα νὰ τρυφῶ παράτηρῶν ἐντός μου. Κοντὰ εἰς τὴν χαρὰν διὰ τὴν ὡραιότητα τῶν ἔξω πλασμάτων, ἠσθανόμην ἄλλην διὰ τὴν ἀποδειχθεῖσαν ὡραιότητα τοῦ ἐσωτερικοῦ μου κόσμου. Καὶ τὰ δύο ἡνοῦντο εἰς μίαν γλυκείαν καὶ ἀπαλὴν μελῳδίαν.

Ἤμουν κ' ἐγὼ κάτι ἐκεῖνο τὸ βράδυ.

Καὶ ἐπειδὴ ἤμουν ὄντως κάτι, δι' αὐτὸ ἄλλοτε ἡ νεότης ἐλκυομένη ἀπὸ τὸ βιβλίον, τὸ ὁποῖον ἐφαντάζετο ὑψηλόν, καθαρόν, ἀμέτοχον ἀπὸ τὰ ταπεινὰ ἐμπόδια ποῦ ἀντιδροῦν πάντοτε εἰς κάθε ὡραῖον, ἀνεκάλυψε καὶ εἰς ἕνα λάτρην τοῦ βιβλίου μίαν πτυχήν της, τοῦ ἐχάρισε ἕνα ρίγος της.

Πόσα ἐμμορφὰ δὲν ἔχει κανεὶς νὰ ἴδῃ ἐὰν καλλιεργήσῃ εἰς τὸ καλὸν τὴν τάσιν νὰ γέρνῃ νὰ παρατηρῇ μέσ' 'στὴν ψυχή του!

Φῶς ἐκ τῶν ἔνδων

Ἐν Νέᾳ-Πόλει. Σὲ χαιρετῶ.

CONSTANS

ΑΠΟΝΥΧΤΕΡΟ

Σταλαματιὲς σταλαματιὲς,
Σταζουν ἀπ' τἀντρα τῆς νυχτὸς τοῦ φεγγαριοῦ οἱ [ἀχτίνες
Μὲς τὶς θλιμένες καλαμιὲς
Στὶς λίμνες.
Καὶ σιγοσειοῦνται οἱ Νύφες οἱ ψηλὲς
Κ' οἱ βεργ' λιγερὲς
—Σὰ σταλαγμένες—
Μέσα στὶς καλαμιὲς, θλιμένες
Καὶ σιγοσειοῦνται κ' ἀργολὲν
Τ' ἀρχαῖα παραμύθια
Ποῦ βραχνιασμένα βγαίνουνε καὶ κλαῖν
Μέσα ἀπ' τὰ ραγισμένα τους τὰ στήθια.

Δὲν ἤρθα ἐδῶ, ἀπονύχτερος διαβάτης,
Μὲς τὶς θλιμένες καλαμιὲς,
Νὰ κλάψω τὴν 'Αγάπη μου χαμένη
Καὶ νὰ στενάξω τὰ παραπονά της·
Σὰ σκαλιστὴς τῶν τραγουδιῶν, τῶν ἤχων χρυσοχὸς
Ἤρθα τὴ νύχτα μοναχὸς
Μὲ μιὰν ἀρχαία λήκυθο στῶν καλαμιῶν τὴν ἄκρια
Γιὰ νὰ μαζέψω δάκρια.

ΑΠΟΣΤ. ΜΕΛΑΧΡΙΝΟΣ

ἀπὸ τὴ γραμματολογία τοῦ Μιστριώτη. Ὅπως ὁ Πτιδος ἔγραψε «Κήϋκος γάμος» ἔγραψε καὶ ὁ κ. Χητουνιάτης «Οἱ γάμοι τῆς Μελίβοιας». Κ' ἔχει ὁ ποιητὴς τὴν ἰδέα πῶς τὰ ποιήματά του θὰ σωθοῦν καὶ θὰ τὰ ἀναγνωρίσουν οἱ ἀπόγονοι, γιατὶ λέει στὴν «Ἀποκάλυψη: «... Μὰ κ' ἐκεῖνοι ποῦ θὰ μὲ μισήσουν τώσα, ὅταν ξανάρθουν στὴ ζωή, ὕστερα ἀπὸ δέκα ἀπὸ εἴκοσιν αἰῶνες, καὶ μὲ ξαναδιαβάσουν, ἡ λατρεία καὶ τὸ στολίδι τους θὰ εἶναι!» Μὰ τέτοια προφητεία, ὄχι βέβαια μετὰ Χριστὸν, ἀλλὰ πρὸ Χριστοῦ, τόλμησε νὰ τὴν κάνει μονάχα ἕνας Ὅμηρος καὶ ἄλλος ὁ Κύναιθος ἕνας ἀπὸ τοὺς Ὁμηρίδας, τυφλὸς κ' αὐτός, ποῦ λέει στὸν ὕμνο στὸ Δήλιο 'Απόλλωνα:

Τυφλὸς ἀνήρ, οἰκεῖ δὲ χίῳ ἔνι παιπαλοέσσῃ
Τοῦπερ καὶ μετόπισθεν ἀριστεύουσιν ἀοιδαί.

Καὶ ὕστερ' ἀπ' τὸν 'Ομηρίδη μονάχα ὁ Πίνδαρος καὶ ὁ Σιμωνίδης τόλμησαν κ' ἔγραψαν πῶς τὰ ποιήματά τους ἀξίζουν καὶ θὰ σωθοῦν, Οἱ ἀπόγονοι ἄμα διαβάζουν τὰ τραγούδια τοῦ κ. Χητουνιάτη ἐχτὸς ἀπὸ τ' ἄλλα διάφορα πράγματα θὰ βροῦν πῶς καὶ τὸ ποίημά του «ἡ Μάννα μου» εἶνε περσσότερο τοῦ Μπωντελαίρ, παρὰ δικό του, «Benediction» εὐλογάει καὶ καταοιέται μαζὶ τὴ μάννα του, ποῦ τὸν γέννησε καὶ τὸν ἔκανε νὰ δοκιμάσει τὰ μαρτύρια τῆς ζωῆς.

***

Ἐδῶ καὶ δέκα χρόνια ἀπάνου-κάτου σ' ἕνα περιοδικὸ ποῦ ἔβγαίνε στὸν Πειραιὰ δημοσιεύτηκεν ἕνα ποίημα τοῦ πρωτοβγαλτου τότες ποιητὴ κ. Ἀλμπρου Πορφύρα. Τὸ ποίημα — δὲ θυμᾶμαι τὸν τίτλο του — ἦταν ὁλόθυμα ὡμορφο καὶ πολὺ δυνατὸ γιὰ ἕνα ποιητή, ποῦ μόλις εἶχεν ἀφήσει τὸ γυμνάσιο, ἴσως καὶ νὰ πήγαινε ἀκόμα στὸ σκολειό. δὲν ξέρω· τὸ ἀναδημοσίευσε ἡ ἐφημερίδα τὸ «Ἄττυ» κ' ἔγραψε μερικὲς γραμμὲς πολὺ ἐνδυσιαστικές. Ὁ ποιητὴς ἐξκολούθησε νὰ γράφει ποιήματα κι' ὅλοι τὰ πκινοῦσαν πολύ. Μὰ ἦσαν καὶ λίγοι ποῦ παρξενεύτηκαν μὲ τὴν τελειότητα τῆς μορφῆς καὶ μὲ τὴν ἀρκετὴ πρωτοτυπία τους κι' ἤρχισαν ν' ὀμφιβέλλουν γιὰ τὴ γνήσια ἐμπνευσή τους. Τὸ πολὺ ξέτασμα κάθε καινούργιου πονήματος ἔφτασε τέλος πάντων σ' ἕνα τέλος· ἀνκκλύφτηκε ὅτι τὰ ποιήματα αὐτὰ εἶχαν γραφεῖ στοὺς πιὸ πολλοὺς στίχους καὶ σ' ἄλληνς γλῶσσα.

Κ' ἔτσι φάνηκε ἡ πραγματικὴ ἀλήθεια. Ὁ κ. Πορφύρας μπορεῖ νὰ κουχηθεῖ ὅτι εἶνε ἕνας τέλειος μεταφραστὴς πολλῶν ποιημάτων καὶ ὁλάκεραν τραγουδιῶν τοῦ Μορεάς, τοῦ Ρενιέ, τοῦ Ρονσεμπάγι, τοῦ Κλῆτ, τοῦ Σάλλεῦ, τοῦ Τέννυσον. Κάθε καινούγιο τραγοῦδι του τὸ μολογοῦσε καὶ τὸ μολογάει. Νὰ κάνω ἀρχὴ νὰ δεῖχω ποιοὶ εἶνε οἱ στίχοι τοῦ κ. Πορφύρα καὶ ποιοὶ τῶν ξένων ξομολογιέμαι πῶς δὲ θὰ μ' ἔφταναν οἱ σελίδες, ποῦ ἔχει γιομίσει ὁ ποιητὴς στὰ διάφορα περιοδικά.

Ἄλλως τε ὅποιος δὲν ποστεύει μπορεῖ ν' ἀνοίξει τὰς «Stances» τοῦ Μορεὰς καὶ τὰς «Poésies» καὶ ὕστερ' ἀπ' αὐτὰς νὰ διαβάσει τὰ ποιήματα τοῦ κ. Πορφύρα· ποῦ ἔχει δημοσιέψει στὴν «Τέχνη» πρὸ πάντων τὰ «Σύννεφα» ὅπου τὰ λέει «ἀδελφάκια του θλιμμένα» καθὼς καὶ ὁ Μορεὰς, στὰ «Πανοθήνεια» καὶ ξεχωριστὰ τὰ ποιήματα «Ἕνα Λιμάνι» τὰ «Καρδιά μας στὸ Περιοδικόν μας» καὶ στὸ «Διόνυσο» τὰ ποιήματα «Ἐπίγραμμα», Σὲ Κάποιο Τρεχαντήρι, Νῦν καὶ Ἀεί, Γιὰ Ὅσα Σβύνουν, Ἀνεμῶνες στὸν Ἄνεμο». Πρέπει νὰ νίνει ὁλοκληρωτικὴ παραβολὴ γιὰ νὰ δεῖ ὁ καθένας ποιὰ μετάφραση ζηλευτὴ ἔχει κάνει ὁ Ἕλληνας τοῦ Γάλλου ποιητή,

Ἀκόμη τὸ περίφημο ποίημα του «Lacryma rerum» εἶνε μισοπαρμένον ἀπὸ τὸ Ρενιέ, «Τὸ Ἀκρογιάλι» στὰ Πανοθήναια ἀπὸ τὸν Κῆτ καὶ ἀπὸ τὸ Μορεάς, ἄλλοι ζωγῖχοι του σ' ἄλλα ποιήματά του ἀπὸ τὸν Τέννυσον καὶ ἀπὸ τὸ Ροσσέτι.

Σ' ἕνα ποίημα «τὸ Ἔρημο μονοπάτι» λέει ὁ κ. Πορφύρας:

Σ' ἕνα καλάμι, λεπτὸ, μαγικὸν ἔχω κλείσει
Σὲ μιὰ χρυσῆ, ποῦ ἡ Νεράϊδες μοῦ δῶσαν φλογέρα.
Ὅλους τοὺς ἤχους, ποῦ κλαῖν καὶ στενάζουν στὴ φύση
Τῆς ρεματιᾶς, τῶν δεντρῶν, τῆς βροχῆς καὶ τοῦ ἀγέρα.